

KONSTITUTSIYA-ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Abduxakimova Go'zal Nasim qizi

gozalabduxakimova06@gmail.com

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti 1-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: **Baxriddinov O.J.**

NDKTU "Ijtimoiy-gumanitar fanlar va jismoniy tarbiya" kafedirasi.

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada demokratik rivojlanishning poydevori bo'lmish O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi haqidagi fikrlar keltiriladi, yurtimizning huquqiy demokratik davlat va kuchli fuqarolik jamiyati sari yuzlanishida Konstitutsiyaning ahamiyati to'g'risida so'z yuritiladi.*

***Kalit so'zlar:** O'zbekiston Respublikasi, farovon hayot, Konstitutsiya, xalq, qonun, demokratiya.*

THE CONSTITUTION IS THE GUARANTEE OF A INDEPENDENT AND PROSPEROUS LIFE

Abdukhakimova Gozal Nasim

gozalabduxakimova06@gmail.com

1st year student of Navoi state university of mining and technology

***Annotation:** This article will bring thoughts on the Constitution of the Republic of Uzbekistan, the foundation of democratic development, talk about the importance of the Constitution in the transformation of our country towards a legal democratic state and a strong civil society.*

***Keywords:** Republic of Uzbekistan, prosperous life, Constitution, population, Principle, democracy.*

KIRISH.

Hozirgi kunda yurtimizda xalqning farovonligi, yashash sharoitlari, fuqarolar erkinliklarini qo'llab-quvvatlash maqsadida turli islohotlar amalga oshirilmoqda. Hammamizga ma'lumki, O'zbekiston Respublikasi bosh qomusi bo'lmish Konstitutsiyamizda barcha qonunlar belgilab qo'yilgan. Ushbu qonunlar asosida

ijtimoiy-iqtisodiy,siyosiy vaziyat va muammolar hal etilyapti. Bugun Konstitutsiyamizning hayotimizdagi o'rnini to'g'risida so'zlash ayni muddaodir. Konstitutsiyamiz qabul qilingan kun davlatimiz tarixidagi muhim burilishni o'zida ifoda etadigan sana hisoblanadi. Chunki, aynan shu kundan e'tiboran bizning demokratik davlat qurish yo'lidagi barcha intilishlarimiz o'zining qonuniy,huquqiy asosiga ega bo'ldi,xalqimiz taqdiri,davlatimiz kelajagi,uning dunyo hamjamiyatida qanday o'rin egallashi to'g'ridan-to'g'ri Konstitutsiyamizga bog'liqdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Konstitutsiya - davlatning asosiy qonuni,oliy yuridik kuchga ega qonun,deb e'tirof etilsa-da,unga faqat "qonunlar qonuni" deb qarasaq, Konstitutsiyaning mohiyatini to'la anglamagan bo'lamiz. Zero, bizning Konstitutsiyamiz yangilikning eskilik ustidan,erkinlikning zo'rvonlik ustidan,adolatning haqsizlik ustidan,taraqqiyotning tanazzul ustidan,taraqqiyotning tanazzul ustidan g'alabasini qonuniy muhrlagan hujjatdir.

Bugungi kunda Konstitutsiyamizning yetuk va mukammal hujjat ekanligini faxr bilan ta'kidlash lozim.Har tomonlama puxta ishlab chiqilganligi va istiqbolga yo'naltirilganligi bois Konstitutsiyamiz xalqimiz manfaatlarini negizida qurilganidir.Ta'kidlash joizki,davlat tuzumining asoslari Konstitutsiyasida ifodalanadi.Butun bir mamalakat hayotini huquqiy jihatdan tartibga solish Konstitutsiya kabi ustuvor yuridik ahamiyatga molik hujjat zimmasiga yuklatiladi.Demak,har qanday qonun Konstitutsiyaga tayanishi,har qanday ma'muriy farmoyishlar esa qonunga asoslanishi lozim.

Aslida,konstitutsiyaviylik zamonaviy demokratik davlatlarning ajralmas belgisi sanaladi.Nemis olimi G.Ellinek o'zining "Davlatchilik haqida umumiy ta'limot asarida ta'kidlaganidek,"O'z Konstitutsiyasiga ega bo'lmagan davlatning tanazzulga yuz tutishi shubhasiz".Demak,konstitutsiyaviylik davlatchilik asoslarini daxlsiz saqlashga xizmat qiladi.Konstitutsiyaviylikni ta'minlash uchun oliy davlat organlarining faoliyatini Asosiy Qonunga moslashtirish va mamlakatda qonuniylikni o'rnatish lozim.Konstitutsiyaviylik qonun ustuvorligining muhim ifodasidir.shunday ekan, konstitutsiyaviylik tamoyiliga amal qilmaslik noqonuniy ish yuritish bilan barobardir.

Mustaqil O'zbekistonning Konstitutsiyasi shu ma'noda nafaqat mustaqil demokratik taraqqiyotimizning kafolatlovchisi,balki ijtimoiy hayotimizda sodir bo'layotgan ulkan o'zgarishlarni o'zida aks ettiruvchi hujjat hamdir.Darhaqiqat,jamiyatda mavjud ijtimoiy guruhlar va qatlamlarning manfaat va ehtiyojlari pirovard natijada konstitutsiyaviy tuzumning asosini,ustuvor yo'nalishini belgilab berishini teran anglaganligimiz o'z navbatida fuqarolik jamiyati tomon

harakatlanib borishimizda katta imkoniyatlar tug'diradi.^[i] Shunday ekan, Konstitutsiyaning hayotimizdagi ajralmas roli va ahamiyatini barchamiz birdek anglashimiz lozim. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish — butun O'zbekiston xalqining muqaddas burchidir. Bizga tarixdan ma'lumki, qadim zamonlardan beri insoniyat adolat va huquqiy kafolat uchun kurashib kelgan. Hozirgi davrimizda ham bu muammoni hal etish yo'llarini belgilash va hayotga tatbiq etish dolzarbligicha qolmoqda. Mamlakatimizning asosiy Qonuni bo'lmish O'zbekiston Konstitutsiyasining jamiyatdagi o'rni va ahamiyatini, ma'no-mazmuni va mohiyatini o'rganish, yosh avlodning huquqiy ongi, tafakkuri va madaniyatini tarbiyalash hamda yuksaltirish, shuningdek, Konstitutsiyani bilish, uning mazmunini targ'ib va tashviq qilish, jamiyatimizda qonun ustuvorligini ta'minlashda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish dolzarb voqelikdir. O'zbekistonda demokratik huquqiy davlat ya adolatli fuqarolik jamiyatni qurish ko'p jihatdan huquqiy ta'limning muvaffaqiyatli amalga oshirilishga bog'liqdir. Huquqiy bilimlarni keng targ'ib qilish va siyosiy-huquqiy madaniyatni uyg'unlashtirish, inson huquqlari ustuvor bo'lgan jamiyatni barpo etishda hamda fuqarolarning huquqiy savodxonligini oshirishga xizmat qiladi. Davlatimizning asosiy Qonunida Inson huquqlari umumjahon Deklaratsiyasining deyarli barcha prinsipial qoidalari o'z aksini topgan. Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta'kidlanganidek, yuksak huquqiy madaniyat demokratik jamiyat poydevori hamda huquqiy tizimning yetukligining ifodasidir. ^[ii]

Konstitutsiyaning yaratilishi va hayotimizga tatbiq etilishida mustaqil O'zbekistonning Birinchi Prezidenti muhtaram Islom Abdug'aniyevich Karimovning xizmati beqiyos ekanini davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev alohida ta'kidlab o'tgan. Haqiqatdan ham, 90-yillardagi o'ta og'ir davrda asosiy qonunimiz loyihasini ishlab chiqishda Islom Abdug'aniyevich Karimovdek keng miqyosda, strategik fikrlaydigan, uzoqni ko'ra oladigan buyuk siyosiy arbobning bu ishga rahbarlik qilgani hal qiluvchi ahamiyat kasb etdi. Asosiy qonunimizda umume'tirof etilgan demokratik prinsplar bilan birga, xalqimizning bebaho qadriyatlari va boy o'tmishimizning davlatchilik tajribasini ifodalash muhim edi. Birinchi prezidentimiz I.A.Karimovning quyidagi fikrlari aynan shu muammoning yechimi sifatida qabul qilishimiz mumkin: "Xalqimiz manfaati, uning ertangi taqdiriga daxldor bo'lgan har qanday qarorni qabul qilishda yetti o'lchab, bir kesishimiz zarur" ^[iii].

Bugungi davr shiddat bilan rivojlanayotgan bo'lib, globalizatsiya jarayoni butun dunyo bo'ylab yoyilmoqda. Natijada bugungi kunda qabul qilingan qonun va qarorlar ertangi kungi jamiyati uchun mos kelmayapdi. Natijada bizda ham bosh qomusimiz

bo'lgan konstitutsiyaning yangilash davr talabiga aylandi. Bunga qadar 1992 yildan buyon konstitutsiyaga jami 15 marta o'zgartish kiritilgan edi. Bu safar esa o'zgarishlar ko'lami kattaligi sabab hujjatning yangi tahriri qabul qilindi. Yangilanish natijasida, bosh qomusdagi moddalar soni 128 tadan 155 taga, undagi normalar esa 275 tadan 434 taga oshdi. Umuman, rasmiylarga ko'ra, konstitutsiya 65 foizga yangilangan. Odatda ko'p davlatlar Konstitutsiyasi nufuzli ekspertlar, deputatlar tomonidan ishlab chiqilib, so'ngra parlamentda qabul qilinadi. Bunday hujjatlar mutaxassis nuqtai nazaridan yuqori baholarga sazovor bo'lsa-da, unda xalqchilik, xalq ruhiyati yetishmaydi. Ayrim davlatlar hatto o'z Asosiy qonunlarining referendumda, xalq ishtirokida qabul qilingani bilan faxrlanishadi. Albatta, bu eng oliy darajadagi qaror. Biroq bu jarayonda xalq oldida faqat ikki savoldan biriga javob berish imkonigina bo'ladi: Konstitutsiya matnini tasdiqlash yoki rad etish.

O'zbekiston Konstitutsiyasining o'ziga xosligi shundaki, u ikki marotaba xalq muhokamasida yurtdoshlarimiz xohish-irodasi bilan boyitildi. Umumxalq muhokamasi davomida Konstitutsiya loyihasi yuzasidan taklif va mulohaza bildirilgan. Ma'lumki, davlat va jamiyat hayotida ba'zi bir narsalar bo'ladiki, u Vatanimiz kabi yagonadir: bayrog'imiz bitta, gerbimiz bitta, madhiyamiz bitta, shu qatori Konstitutsiyamiz ham bitta. Bularning har biri o'z timsolida ona Vatanimiz, xalqimizning ezgu-maqсадlarini o'zida aks ettiradi. Shu ma'noda Konstitutsiyamiz har bir fuqaro uchun bayrog'imiz, gerbimiz, madhiyamiz kabi muqaddasdir.

Yangi Konstitutsiyaning muqaddimasida: "Biz, O'zbekistonning yagona xalqi, inson huquq va erkinliklariga, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga, davlat suverineteti prinsiplariga sodiqligimizni" tantanali ravishda e'lon qilingan^{iv}.

XULOSA.

Xulosa qilib aytganda, Konstitutsiya har bir fuqaroning hayotida yetakchi rol o'ynaydi. Mustaqil va demokratik davlat qurishning asosiy omili ham qonun, ya'ni Konstitutsiyadir. Har birimiz o'zimizning erkinliklarimiz, huquqlarimiz, mustaqilligimiz, burchlarimizni Konstitutsiya orqali o'rganamiz. Shu sababdan ham yurtimizda fuqarolarning huquqiy bilimini oshirish maqsadida maktab, oliy ta'lim muassasalari va boshqa ta'lim dargohlari darsliklariga Konstitutsiya haqidagi fanlar, dasturlar qo'shilgan va takomillashtirilmoqda. Bundan tashqari, turli amaliy tadbirlar, huquqni bilishga doir musobaqalar tashkil etilmoqda. Bularning har biri xalqimizning huquqiy tafakkurini oshirishga qaratilgan tadbirlardir. Shunday ekan, farovon hayotimiz garovi, erkinligimiz kafolati bo'lmish Konstitutsiya kelajagimiz va istiqbolimizni qurishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

-
- i. Alisher Azizxo'jayev "Chin o'zbek ishi", "Akademiya" nashriyoti, Toshkent-2003, 83-90-betlar
 - ii. Mirzayusuf Rustamboyev, Davron Ahmedov, Sadriddin Xirimov, Ixtiyor Bekov, "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish", "Yangi asr avlodi" nashriyoti, Toshkent-2005,
 - iii. A. Rahimov- "Konstitutsiya inson huquq va erkinliklari kafolati" "Xalq so'zi" ro'znomasidagi maqolasi. 09.12.21 yil, 2-bet
 - iv. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, 2023-yil 30-apreldagi nashri